

Sl. 1. Projekcija finalnog izgleda mosta-muzeja Drave (izradio: A. Grgić).

Prema tom projektu, provest će se opsežni radovi s ciljem povećavanja transportnih kapaciteta, skraćivanja vremena putovanja i usklađenja stanja i karakteristika željezničke infrastrukture s uvjetima postojećih propisa europskih željeznica (*Direktiva o sigurnosti željeznice, Direktiva o interoperabilnosti transeuropskog konvencionalnog željezničkog sustava, Tehničke specifikacije o interoperabilnosti transeuropskog željezničkog sustava*).

Projekt obuhvaća prilagođavanje geometrije postojeće željezničke pruge za brzinu od 160 km/h, obnovu kolodvora, izgradnju drugog kolosijeka na dionici Dugo Selo – Križevci – Koprivnica – DG te modernizaciju sustava za upravljanje i signalizaciju.

Najsloženiji objekt na čitavoj dionici je izgradnja novog mosta na rijeci Dravi jer je zaključeno kako je najbolje rješenje izgraditi novi dvokolosiječni most. Postojala je mogućnost izgradnje dodatnog jednotračnog mosta, ali se ta opcija odbacila kao neisplativa. U prvoj fazi planiranja taj novi dvotračni most trebao je biti postavljen paralelno s postojećim od kojeg bi ga dijelila udaljenost od 8,27 metara. Novi most bio bi postavljen uzvodno, odnosno u smjeru zapada. Po najnovijim projektima, izgradnja mosta se planira kod Legrada ili Kotoribe, desetak kilometara zapadnije. Nakon što se izgradi novi most preko rijeke Drave, planira se rušenje starog jednotračnog željezničkog mosta kod Botova.

2. Pretvaranje željezničkog mosta kod Botova u Muzej rijeke Drave

Osnovna ideja ovog projekta jest da se sačuva postojeći most, da se njegova nosiva struktura iskoristi kao nosiva konstrukcija za izgradnju novog muzeja-mosta, u muzeološkom i arhitektonskom smislu jedinstvenog objekta na svijetu. Cilj je dvojak, sačuvati sam most kao spomenik materijalne kulture ovog kraja, ali istovremeno, koristiti njegovu nosivu konstrukciju za izgradnju novog objekta – Muzeja rijeke Drave.

Bio bi to jedinstven muzej u svjetskim okvirima, koji bi premošćivao objekt svojeg proučavanja i nalazio bi se direktno nad njim. Most bi bio smješten na mjestu sjevernohrvatskog limesa gdje su se preklapale keltska, ilirska, rimska, slavenska, ugarska, germanska i otomanska kultura. Upravo na ovoj lokaciji se tok rijeke „lomi“: Drava „*ima znatan pad i brzi tok, s tim da kod Botova dolazi do smanjenja pada*”² te je do otprilike ove točke svoga toka bila plovna tijekom povijesti. Uz muzeološku interpretaciju kulturnih slojeva, interpretirali bi se i oni prirodoslovni, geološki, geografski i ekohistorijski.

Na osnovu te ideje stvoren je uži tim za realizaciju ideje, u sastavu: Marijan Špoljar, kao muzeolog; Hrvoje Petrić, kao ekohistoričar i Antonio Grgić, kao arhitekt i začetnik

2 Isto, 415.

ideje muzeja-mosta. U svibnju 2016. godine povodom *Međunarodnog dana muzeja* ideja je predstavljena koprivničkoj javnosti. Cilj je stvoriti muzej „od dolje prema gore“ – angažmanom i lokalnom akcijom pokrenuti izgradnju navedenog mosta-muzeja, iskoristiti ovu priliku kako bi se ostvario veliki kulturni infrastrukturni objekt od regionalnog, ali i nacionalnog i europskog značaja. Muzeološku koncepciju izradio je Marijan Špoljar, koji utvrđuje da „osim nekoliko lokalno orijentiranih muzeja i muzejskih zbirki te povremenih izložaba o rijeci Dravi ne postoji suvremeni muzej koji bi se kompleksno i muzeološki atraktivno bavio njezinim složenim povijesnim, kulturnim, geografskim, bioekološkim i drugim sastavnicama.“ Po njemu „zadatak Muzeja Drave je da kao dinamična kulturna i baštinska institucija, na suvremeni muzeološki način stvori okvir za priču o povijesnim, kulturnim, zemljopisnim, ekološkim, antropološkim i gospodarskim vrijednostima vezanim uz rijeku Dravu i njezin okoliš, s naglaskom na uže geografsko područje, ali i s obuhvatom cjeline teritorija kojim teče od izvora do ušća.“ Po Marijanu Špoljaru „postav će biti sastavljen od tematskih jedinica. One će slojevito i dinamično predstaviti prošlost, sadašnjost i budućnost rijeke Drave i uz nju vezanih društvenih i prirodnih vrijednosti. Stoga će to biti institucija koja je istovremeno i lokalna i globalna, informativna i doživljajna, muzej i interpretacijski centar, tematski park i most. Osim svog primarnog prostornog obuhvata, muzej će stvarnim ili virtualnim, realnim ili simboličkim pipcima dosezati uži i širi okoliš te govoriti o stapanju niza mikrokulturnih identiteta u jednu zajedničku, kompleksnu cjelinu. Na kraju, Muzej će, ne samo izlagati i interpretirati baštinu, nego biti i središte njezine aktivne zaštite i održivog korištenja.“ Navodeći razloge za očuvanje mosta Marijan Špoljar vidi nepostojanje Muzeja rijeke Drave, kao „spašavanje“ mosta kao industrijske baštine, muzej koji premošćuje objekt svoga „izlaganja“ i svoj „sadržaj“, mogućnost suvremene interpretacije baštine, stvaranje suvremene, atraktivne arhitekture, jedinstvenu mogućnost razvoja kulturnog turizma. Muzej, „ne samo da izlaže i interpretira baštinu, nego je i središte njezine aktivne zaštite i održivog korištenja, Muzej Drave na simboličan način govori o stapanju niza mikrokulturnih identiteta u jednu zajedničku cjelinu“.

Tematske cjeline sadržavale bi povijesnu priču, zemljopisni oris, kulturne dimen-

zije ekologiju rijeke, antropološke varijacije i gospodarski okvir. Muzej bi bio početna točka, jedna vrsta metaforičkog mosta prema lokacijama vezanim uz rijeku Dravu: *Veliki Pažut*, šuma *Repaš* s najstarijim hrastovima, *Čambina*, *Šoderica*, *Baštinski centar Hlebina*, naivna umjetnost, muzejska zbirka *Gola*, *Stari grad Đurđevac*, rimski grobovi u Prekodravlju, *Pepelara*, *Muzejski kvart* u Koprivnici, tematski park o hrani, biciklističke staze (*Drava Route*, *Tragom Željezne zavjese*), foto-safari (*Drava dokumentacijski centar*), ribolov, konjičke staze, prikaz zlatarstva itd. Uz to, povezivao bi i udaljenije atraktivne lokalitete vezane uz Dravu, u Hrvatskoj i inozemstvu, u svim zemljama kroz koje Drava teče: Italija, Austrija, Slovenija, Mađarska i Hrvatska.

Arhitektonsko rješenje kompatibilno je s muzeološkom koncepcijom Marijana Špoljara. Pokušava se što neinvazivnije stvoriti novi prostorni program unutar okvira nosive strukture mosta. U prvoj fazi uslijedilo bi uklanjanje svih nestrukturnih dijelova mosta (tračnica, pragova, telekomunikacijskih vodova i sl.), a potom izgradnja zgrade muzeja koristeći postojeći željeznički most preko Drave kao nosivu konstrukciju. Plašt zgrade bio bi obložen staklenom reflektirajućom površinom, tako da nosivi elementi bočnih rešetki budu vidljivi i da se u što većoj mjeri očuva sadašnja vizura mosta s okolišem. Stvorio bi se, sasvim jedinstven muzej u europskim i svjetskim formatima, muzej-most. Krov muzeja-mosta bio bi prohodan i omogućavao bi prolaz na drugu stranu rijeke i služio bi kao vidikovac. Također, kroz postav mosta-muzeja, moglo bi se proći na drugu stranu rijeke. Postojao bi lift kao vrsta vertikalnog postava koji bi vozio od dubokih podzemnih slojeva Drave s arheološkim i geološkim eksponatima ukopanim u šljunak, kroz vodu u kojoj se nalaze dijelovi starog drvenog i željeznog mosta srušenog 1941. godine, do vidikovca iznad samog krova muzeja. Također, postojalo bi stepenište koje bi vodilo do površine rijeke. Most-muzej sadržavao bi i male „mostove“ u svom interijeru i eksterijeru koji bi omogućavali povezivanje različitih dijelova postava i njihovu interdisciplinarnu isprepletenost.

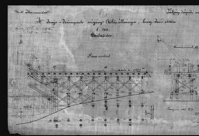
3. Željeznički most kod Botova kao podravski Eiffelov toranj

Ti „mostovi“ koji bi povezivali dijelove interijera i eksterijera, stvarali bi nove vizure unutar muzeološkog postava, ali prolaskom kroz njih stvarao bi se i kaleidoskop panoramskih pogleda na interijer, ali i na eksterijer mosta. „Time se približavamo kompleksnoj, dijalektičnoj prirodi svakog panoramskog pogleda; s jedne strane to je euforičan pogled, jer može kliziti lagano, polako po čitavoj dužini kontinuirane slike Pariza i inicijalno nikakav „incident“ ne može prekinuti taj sloj mineralne i vegetalne strate, percipirane u daljini u blaženstvu visine; ali, s druge strane, sam taj kontinuitet angažira um u jednu vrstu borbe, traži da bude dešifriran, moramo naći znakove unutar njega, prisnost koja proizlazi iz povijesti i mita... sa vrha Tornja, um se nalazi u snivanju mutacija krajobraza koji mu se nalazi ispred očiju, kroz zaprepaštenost samim prostorom, on ponire u misteriju vremena...“³ Ovaj tekst Roland Barthesa o Eiffelovom tornju dvostruko nam je interesantan – zbog fenomenologije panoramskog pogleda koji je bitan aspekt ideje arhitekture muzeja-mosta, s kojeg će se otvoriti panoramski pogled na sve četiri strane pejzaža, ali još više radi inverzije skrivene unutar samog teksta. Barthes inverzijom zamišlja urbani krajolik Pariza kao vrstu prirodnog pejzaža. Na nama je da napravimo *double entendre* te njegove inverzije i zamislimo most na Dravi kao *Eiffelov toranj*, izgradnjom muzeja-mosta stvorili bi novi dio našeg identiteta koji bi zauzimao slično mjesto kao taj toranj u identitetu Pariza. Osim toga, kada most na Dravi izgubi svoju prometnu funkciju u semantičkom smislu, postat će isto ono što je po Barthesu nefunkcionalna konstrukcija *Eiffelovog tornja* – prazni označitelj u koji se opisuju različita značenja u ovisnosti od promatrača. Na nama je da u taj budući prazni označitelj počnemo upisivati nova značenja u skladu sa stavom koji ćemo odabrati prema dijalektici budućnosti vlastitog identiteta: identitet ikonoklasta, rušitelja svoje vlastite kulture ili graditelja i stvaratelja, identitet onog koji lako odustaje i boji se svijeta ili onog koji je svjestan vlastite

3 BARTHES, Roland: *The Eiffel tower*. // *A Barthes reader* (ur. Susan Sontag), New York: Hill & Wang, 1982., 236–250. Dostupno na: http://www.columbia.edu/itc/architecture/ockman/pdfs/dossier_4/barthes.pdf (26. 8. 2016.)

Most

a) nacrti iz 19. stoljeća

b) 1941. godine srušeni most

c) gradnja sadašnjeg mosta

d) budući most-muzej

Sl. 2. Razvoj mosta kod Drave kroz povijest (izradio: A. Grgić).

vrijednosti i činjenice da on sudjeluje u oblikovanju tog svijeta. Dovoljno se sjetiti slike *Moj Pariz* Ivana Generalića iz 1972. godine i dijalektike više ne bi trebalo biti; na slici je podravski pastir iza kojeg teče rijeka Drava ispod lukova *Eiffelovog tornja*.

Literatura

- BARTHES, Roland: *The Eiffel tower*. // *A Barthes reader* (ur. Susan Sontag), New York: Hill & Wang, 1982., 236–250. Dostupno na: http://www.columbia.edu/itc/architecture/ockman/pdfs/dossier_4/barthes.pdf (26. 8. 2016.)
- PETRIĆ, Hrvoje: *Poplave i pogranična naselja od 17. do 19. stoljeća – primjer rijeke Drave*. // Bertošin zbornik 2 (ur. Ivan Jurković), Pula: Sveučilište Jurja Dobrića u Puli, Državni arhiv u Pazinu, 413–429. Dostupno na https://www.academia.edu/6715686/Poplave_i_pograni%C4%8Dna_naselja_od_17._do_19._stolje%C4%87a_primjer_rijeka_Drave_Floods_and_border_settlements_from_the_17th_to_the_19th_century_-_an_example_of_the_Drava_River (26. 8. 2016.).